

Socialutskottets betänkande

1981/82:4

om tillsyn över utrustningen på lekplatser

Motion

I motion 1980/81:939 av Ulla Tillander (c) och Margareta Andrén (fp) hemställs att riksdagen beslutar anhänga att regeringen verkar för att anvisningar utfärdas om tillsyn av utrustningen på lekplatser.

I motionen framhålls att tillsyn och underhåll brister beträffande många lekplatser. Enligt motionärerna synes detta ha sin grund i att bestämmelser som reglerar hur underhållet skall ske saknas. Det bristande underhållet medför dels att lekplatsen förlorar i attraktivitet, dels att den kan bli en farlig plats. Enligt motionärerna behövs det bestämmelser som reglerar skyldigheten att kontinuerligt underhålla lekplatser.

Vissa bestämmelser m. m.

I 53 § 4 mom. byggnadsstadgan (1959:612) föreskrivs följande.

Inrymmer byggnad bostadslägenhet, skall på tomten eller på utrymme som är gemensamt för flera bostadslägenheter finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse, om sådan friyta kan beredas för rimlig kostnad och utan synnerlig olägenhet. Byggnadsnämnden kan medgiva undantag från denna bestämmelse, om särskilda skäl föreligga.

Beträffande utformningen av ansökan om byggnadslov sägs i 55 § 1 mom. 2 st. samma stadga bl. a. att om ansökningen avser byggnad som inrymmer bostadslägenhet den medföljande situationsplanen skall visa utrymmen för lek och utevistelse.

I planverkets tillämpningsföreskrifter till byggnadsstadgan ställs *f. n.* endast krav på underlag för klätterredskap och gungor och bestämmelserna gäller endast för lekplatser placerade på tomtmark.

Bygglagutredningen framlade år 1974 betänkandet (SOU 1974:21) Markanvändning och byggande med förslag till principer för framtida lagstiftning rörande markanvändning och byggande. I remissvaren (SOU 1975:17 s. 112) framfördes från flera håll önskemål om att krav på underhåll borde utsträckas till att gälla även bl. a. lekplatser.

Arbetet med att utforma förslag till ny byggnadslagstiftning har därefter fortsatt i den s. k. PBL-utredningen. Denna har som bakgrund till sitt arbete haft bl. a. ovan nämnda betänkande och remissammanställning. I betänkandet (SOU 1979:65) Ny plan- och bygglag Del 1 har utredningen föreslagit att

6 kap. 11 § i en plan- och bygglag, som skall ersätta bl. a. byggnadslagen och byggnadsstadgan, skall få följande lydelse.

Tomter, områden, som har tagits i anspråk för anläggningar, samt lekplatser, parkeringsplatser och liknande anordningar skall hållas i vårdat skick. Därvid skall tillses att växtligheten inte hindrar trafiken eller skymmer sikten för trafikanterna.

Byggnadsnämnden kan besluta att på en tomt eller på ett område, som har tagits i anspråk för en anläggning, skall utföras planteringar eller andra liknande anordningar. Nämnden kan också besluta att det skall finnas stängsel mot vägar eller gator.

Förslaget har remissbehandlats och är nu föremål för beredning i regeringskansliet.

Konsumentverket har år 1976 gett ut riktlinjer beträffande konstruktion och utformning av lekredskap liksom om information till köparna vad gäller exempelvis montering, fastsättning och behovet av underhåll.

Barnmiljörådet, som övertagit de uppgifter som tidigare handlagts av socialstyrelsens lekmiljöråd, startade sin verksamhet den 1 juli 1980. I instruktionen (1980:572) för barnmiljörådet stadgas beträffande rådets uppgifter följande.

2 § Rådet är ett centralt organ som skall verka för förbättringar i barns miljö, med särskild tonvikt på lekmiljö, och för en ökad säkerhet för barn och ungdom.

3 § Det åligger rådet särskilt att inom sitt verksamhetsområde genom samråd och samverkan med berörda myndigheter och andra organ

hävda att en god barnmiljö är en förutsättning för människans utveckling,

verka för att goda möjligheter skapas för utvecklingsfrämjande lek i såväl boendemiljö som offentlig miljö,

verka för en samordning av samhällets förebyggande insatser inom barnsäkerhetsområdet,

bevaka forskning och utveckling inom barnmiljö- och barnolycksfallsområdet,

medverka till att befintlig kunskap inom barnmiljö- och barnsäkerhetsområdet sammanställs och bearbetas,

informera statliga och kommunala myndigheter, bostadsföretag m. fl. i frågor om barns miljö och säkerhet.

Rådets verksamhet skall rikta sig till bl. a. samhällsorgan på central, regional och lokal nivå, föräldrar, producenter och distributörer av material för barn samt barn- och ungdomsorganisationer.

Remissyttranden

Över motionen har socialstyrelsen, barnmiljörådet, konsumentverket, statens planverk, Svenska kommunförbundet, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges fastighetsägareförbund, HSB:s riksförbund, Svenska riksbyggen och Hyresgästernas riksförbund yttrat sig.

Socialstyrelsen, konsumentverket, statens planverk och barnmiljörådet tillstyrker motionärernas förslag.

Konsumentverket framhåller bl. a. att av en analys av olycksfallsstatistik som genomförts för Nordiska ministerrådets räkning framgår att de allvarligaste olycksfallen vid barns lek inträffar på lekplatser, vanligen genom fall mot hårt underlag och/eller utskjutande delar eller uppstickande föremål. Konsumentverket pekar också på att verket år 1976 gav ut riktlinjer för lekredskap. I dessa gavs utom anvisningar för lekredskapens konstruktion från säkerhetssynpunkt även anvisningar om vilken information som skulle följa med redskapen vid leverans och vilken som skulle redovisas i kataloger. Informationskraven har i stor utsträckning följts av tillverkarna. Av en med stöd av bl. a. konsumentverket genomförd granskning av 380 lekplatser i Haninge kommun ur säkerhets- och funktionssynpunkt framgår emellertid att informationen inte haft avsedd effekt i vad gäller lekredskapens säkerhet efter några års slitage.

Av konsumentverkets yttrande framgår också att verket tagit upp förnyade diskussioner med de svenska tillverkarna rörande redskapens kvalitet och informationens innehåll och utformning.

Konsumentverket har till sitt yttrande fogat en skrivelse från ett tiotal tillverkare av lekredskap. I skrivelsen uttalas att det är viktigt med bestämmelser som reglerar såväl producenternas skyldighet att ge tydliga instruktioner som ägarnas skyldighet att kontrollera tillsynen.

Statens planverk anför att i förslaget till ny plan- och bygglag har antytts säkerhets- och underhålls krav på lekplatser. Enligt planverkets uppfattning bör dessa avsnitt i en kommande plan- och bygglag närmare preciseras, varför planverket föreslår att motionen tillstyrks.

Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO) avstyrker motionen men säger att det kan övervägas om leverantörer av lekutrustning bör åläggas att vid leverans bifoga monterings- och underhållsanvisningar för sina produkter.

Svenska riksbyggen förklarar att man inte finner det särskilt sannolikt att mer detaljerade krav och anvisningar i fråga om tillsynen av lekplatser i praktiken skulle leda till bättre förhållanden men att man dock inte har något att invända mot att gällande normer och anvisningar ses över.

Svenska kommunförbundet avstyrker bifall till motionen med hänvisning till att motionärernas syfte att förbättra kvalitén kan nås utan särskilda anvisningar. Kommunförbundet framhåller bl. a. att lekplatser är av varierande utformning och har olika huvudmän, varför bestämmelser om tillsyn och underhåll måste få så allmän formulering att de inte ger nämnvärd vägledning i de konkreta fallen. Kommunförbundet pekar också på att förbundet 1974 gett ut en skrift om lekplatser avsedd som underlag för den lokala planeringen. Förbundet erinrar vidare om konsumentverkets ovan redovisade riktlinjer och förklarar slutligen att man är beredd att fortsätta

arbetet med information om hur lekplatser kan anordnas och underhållas.

Sveriges fastighetsägareförbund föreslår att motionen f. n. inte skall föranleda någon åtgärd med hänsyn dels till de regler som f. n. gäller dels med hänsyn till att förslaget till ny plan- och bygglag ytterligare skärper kraven på underhåll.

HSB:s riksförbund avråder från generella bestämmelser i stil med en ärlig kontroll av lekplatsutrustningen.

Ivresgästernas riksförbund anser att lekplatsolyckor som har sin grund i dåligt underhåll borde kunna motverkas utan särskilda föreskrifter. Förbundet vill dock inte motsätta sig att exempelvis barnmiljörådet får i uppgift att utfärda anvisningar om tillsyn av utrustningen på lekplatser.

Utskottet

I motionen föreslås att riksdagen anhåller att regeringen verkar för att anvisningar utfärdas om tillsyn av utrustningen på lekplatser.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att man söker komma till rätta med de brister som finns när det gäller underhållet av lekplatser. Av de tio remissinstanser som yttrat sig över motionen har fyra tillstyrkt bifall till motionen medan de övriga antingen avstyrkt bifall eller ställt sig tveksamma till nyttan av ytterligare anvisningar.

Av redovisningen för remissyttrandena framgår bl. a. att konsumentverket år 1976 gett ut riktlinjer för lekredskap men att den information som föreskrivs i riktlinjerna inte gett avsedd effekt i vad gäller lekredskapens säkerhet efter några års slitage. Konsumentverket har också angett att verket tagit upp förnyade diskussioner med de svenska tillverkarna rörande lekredskapens kvalitet och informationens innehåll och utformning. Av Svenska kommunförbundets remissvar framgår att förbundet är berett att fortsätta sitt sedan tidigare påbörjade arbete med information om hur lekplatser kan anordnas och underhållas.

Av det inledande avsnittet framgår att förslag till ny plan- och bygglag är under beredning i regeringskansliet och att i det utredningsförslag som ligger till grund för beredningsarbetet en bestämmelse upptagits om att bl. a. lekplatser skall hållas i värdat skick.

Utskottet ser det som angeläget att de säkerhetsrisker som bristfälligt skötta lekplatser utgör undanröjs så långt möjligt. Konsumentverkets riktlinjer och fabrikanternas anvisningar liksom Svenska kommunförbundets arbete utgör värdefulla insatser därvidlag. Insatserna synes dock inte ha varit tillräckliga under de gångna åren för att förmå alla som är ansvariga för lekplatser att hålla en godtagbar underhållsstandard. Det kan därför enligt utskottets mening finnas skäl för att man inom regeringskansliet noggrant överväger huruvida den ovan återgivna bestämmelsen i utredningsförslaget rörande ny plan- och bygglag är till fyllest eller om det är motiverat med en

mera långtgående regel. Utskottet utgår från att en prövning i detta hänseende sker innan regeringen fattar beslut om lagrådsremiss i ärendet. Med hänsyn härtill är något riksdagens initiativ med anledning av motionen inte erforderligt. Motionen avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1980/81:939.

Stockholm den 27 oktober 1981

På socialutskottets vägnar

GÖRAN KARLSSON

Närvarande: Göran Karlsson (s), Gabriel Romanus (fp), Karl Leuchovius (m), Evert Svensson (s), Märten Werner (m), John Johnsson (s), Erik Larsson (c), Kjell Nilsson (s), Karin Israelsson (c), Kersti Swartz (fp), Stig Alftin (s), Gunhild Bolander (c), Ann-Cathrine Haglund (m), Maria Lagergren (s) och Anita Persson (s).

The following information is provided for your reference:
 - The total number of items is 10.
 - The items are listed in ascending order of value.
 - The values are: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Summary of Data

The data shows a clear upward trend in values, indicating a positive correlation between the variables being measured.